

sa

Sektorske_analize

e i z ekonomski
institut,
zagreb

ožujak 2016. _ broj 43 _ godina 5

ISSN: 1848-8986

Kemijnska industrija

Autorica_Ivana Rašić Bakarić

Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Udio sektora kemijske industrije u bruto domaćem proizvodu (BDP-u) Hrvatske u 2013. godini iznosio je 1,0 posto. Udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u BDP-u te je godine bio 0,49 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 0,55 posto.

_8 Trendovi

U odnosu na 2008. godinu ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini bila veća za 1,7 posto, a industrije proizvoda od plastike i gume za 28,2 posto.

_13 Vodeća trgovačka društva

Deset najvećih trgovačkih društava kemijske industrije u obje promatrane godine, 2013. i 2014., kumulativno je poslovalo s gubitkom, pri čemu u 2013. godini bilježe kumulativan gubitak od 265,5 milijuna kuna, a u 2014. u visini od 296,6 milijuna kuna. S druge strane, deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, u obje promatrane godine (2013. i 2014.) kumulativno ostvaruju dobit.

_17 Izještaj sa Zagrebačke burze

Na Zagrebačku burzu uvrštena su tri trgovačka društva iz djelatnosti industrije kemikalija i kemijskih proizvoda: Petrokemija d.d., Saponia d.d. i Chromos boje i lakovi d.d. U sastavu burzovnog indeksa Zagrebačke burze CROBEX nalazi se samo kutinska Petrokemija d.d. [s težinom u indeksu od 0,29 posto].

_18 Kemijski sektor na razini EU-28 u 2015. godini

Ukupna proizvodnja kemijskog sektora na razini Europske unije u 2015. godini zabilježila je međugodišnji rast od 0,3 posto. Kemijski sektor jedan je od međunarodno najkonkurentnijih i najuspješnijih sektora Europske unije i daje značajan doprinos ukupnom vanjskotrgovinskom višku ostvarenom na razini EU-28.

_20 Zaključak i očekivanja

U posljednje dvije godine vidljive su naznake oporavka sektora kemijske industrije u Hrvatskoj. Proizvodna aktivnost industrije kemikalija i kemijskih proizvoda je u 2015. godini po prvi put dosegla razinu iz 2008. godine, dok industrija proizvoda od gume i plastike već dvije godine zaredom bilježi pozitivne međugodišnje stope rasta.

Glavni sektorski pokazatelji

Sektor kemijske industrije jedan je od vodećih industrijskih sektora u Hrvatskoj i Europskoj uniji. Prema najnovijim podacima ovaj sektor na razini EU-a zapošljava oko 4 milijuna radnika [CEFIC, 2015] te čini 1,1 posto ukupnog BDP-a. Proizvodi kemijske industrije obuhvaćaju širok raspon proizvoda, koji se koriste i u ostalim sektorima gospodarstva: u poljoprivredi, prerađivačkoj industriji, uslužnim djelatnostima i širokoj potrošnji. Gotovo dvije trećine ukupne proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda koristi industrijski sektor Europske unije kao ulazne proizvode, uključujući i građevinarstvo, dok više od trećine proizvodnje kemikalija koriste ostale grane gospodarstva poput zdravstvenog sektora, poljoprivrede, usluga i ostalih poslovnih djelatnosti.

**Tablica 1.
Glavni sektorski
pokazatelji**

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	2014.	2015.
Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda - C20		
Proizvodna aktivnost	2,7%	11,7%
Zaposlenost	-11,4%	-8,4%
Bruto plaće [nominalno]	3,0%	2,3%
Bruto plaće [realno]	3,2%	2,8%
Industrija proizvoda od gume i plastike - C22		
Proizvodna aktivnost	24,5%	11,4%
Zaposlenost	3,9%	6,2%
Bruto plaće [nominalno]	2,7%	0,2%
Bruto plaće [realno]	2,9%	0,7%

Kemijska industrija u širem smislu obuhvaća proizvodnju kemikalija i kemijskih proizvoda [odjeljak C20], proizvodnju proizvoda od gume i plastike [odjeljak C22] te proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka [odjeljak C21]¹. Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda obuhvaća proizvodnju osnovnih kemikalija, gnojiva i dušičnih spojeva, plastike i sintetičkoga kaučuka u primarnim oblicima; proizvodnju

¹ Analiza farmaceutske industrije objavljuje se u posebnom izdanju *Sektorskih analiza* koje izlazi u rujnu.

pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda; proizvodnju boja, lakova i sličnih premaza, grafičkih boja i kitova; proizvodnju sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje, parfema i toaletno-kozmetičkih preparata; proizvodnju ostalih kemijskih proizvoda te proizvodnju umjetnih vlakana. S druge strane, proizvodnja proizvoda od gume i plastike obuhvaća proizvodnju vanjskih i unutrašnjih guma za vozila; proizvodnju ostalih proizvoda od gume; proizvodnju proizvoda od plastike; proizvodnju ploča, listova, cijevi i profila od plastike; proizvodnju ambalaže od plastike; proizvodnju proizvoda od plastike za građevinarstvo te ostalih proizvoda od plastike. Među postojećim proizvodima kemijске industrije i industrije plastike i gume u Hrvatskoj prednjači proizvodnja tehničkih plinova, polimera, prerađevina od gume i plastike, sredstava za pranje te boja i lakova.

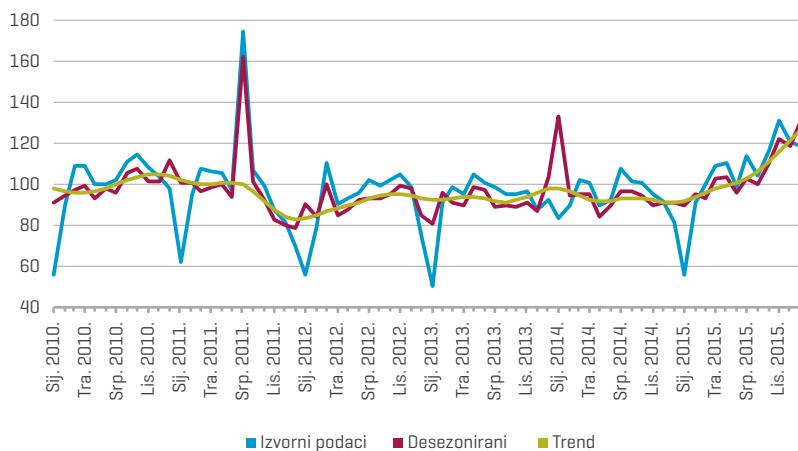
Udio sektora kemijске industrije u bruto domaćem proizvodu (BDP-u) Hrvatske prema zadnjim raspoloživim podacima iz 2013. godine iznosio je 1,0 posto. Udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u BDP-u te je godine bio 0,49 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 0,55 posto.

Izdvojeno promatraljući udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti gospodarstva (BDV-u) može se ustvrditi da je on u 2013. godini iznosio 3,4 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 3,9 posto.

U ukupnoj je zaposlenosti prerađivačke industrije u 2015. godini sektor kemijске industrije sudjelovao s udjelom od 6,7 posto. Istovremeno, udio zaposlenih u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bio je 2,6 posto, a udio industrije plastike i gume 4,0 posto. Sektor kemijске industrije u ukupnoj je zaposlenosti hrvatskog gospodarstva u 2015. godini sudjelovao s 1,2 posto.

Slika 1.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, 2010.=100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

CIJENE PROIZVOĐAČA KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA SU U PROSINCU 2015. GODINE ZABILJEŽILE MEĐUGODIŠNJI RAST OD 1,8 POSTO.

“Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom bilježi međugodišnje stope rasta, i to od 2,7 posto u 2014. godini te 11,7 posto u 2015. godini. Industrija proizvoda od gume i plastike u 2015. godini bilježi međugodišnji porast proizvodne aktivnosti od visokih 11,4 posto.

Nakon kontinuiranog smanjivanja proizvodne aktivnosti od 2009. do 2013. godine, ukupna industrijska proizvodnja već dvije godine zaredom bilježi kumulativni međugodišnji rast [izvorni podaci]. Ukupna industrijska proizvodnja je u 2014. godini povećana za 1,2 posto na međugodišnjoj razini, a u 2015. godini za 2,7 posto. Pozitivna kretanja proizvodne aktivnosti zabilježena su i u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda i u industriji proizvoda od gume i plastike.

Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom bilježi međugodišnje stope rasta, i to od 2,7 posto u 2014. godini te 11,7 posto u 2015. godini [tablica 1]. Usporedbe radi, proizvodna aktivnost ove industrije je na međugodišnjoj razini u 2013. pala za 0,1 posto, a u 2012. godini za 7,3 posto. Na oporavak ove industrije ukazuju i desezonirani podaci prema kojima je proizvodna aktivnost kemikalija i kemijskih proizvoda u razdoblju od listopada do prosinca 2015. povećana za 18,7 posto u odnosu na prethodno tromjesečje.

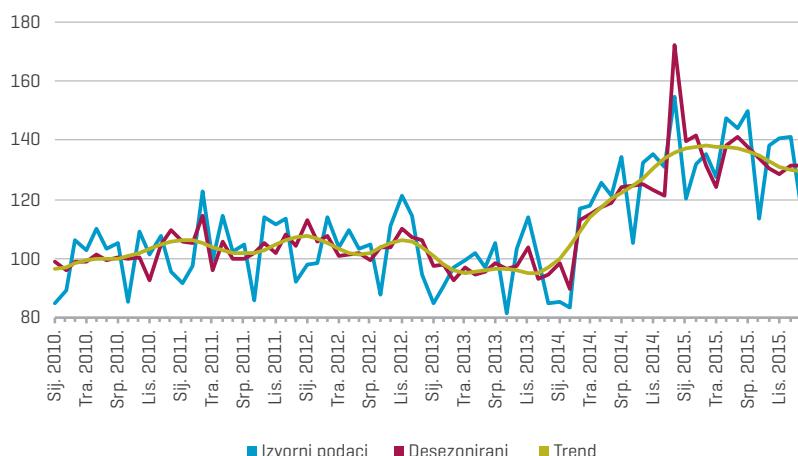
Međugodišnji porast proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda još uvijek se nije pozitivno odrazio na kretanje zaposlenosti, ali prosječne plaće bilježe blagi rast. U odnosu na 2014. godinu, u 2015. su se godini prosječne mjesecne bruto plaće zaposlenih u ovoj industriji realno povećale za 2,8 posto, dok je zaposlenost u prosjeku pala za 8,4 posto. Prosječna bruto plaća isplaćena u prosincu 2015. godine u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda iznosila je 8.003 kune, što je bilo 1,9 posto ispod prosjeka gospodarstva, ali još uvijek 9,8 posto iznad prosjeka cijelokupne prerađivačke industrije.

Industrija proizvoda od gume i plastike u 2015. godini bilježi, prema izvornim podacima, međugodišnji porast proizvodne aktivnosti od čak 11,4 posto. Ova industrija ostvarila je rast i u 2014. godini, i to za visokih 24,5 posto. Za usporedbu, u 2013. godini proizvodna je aktivnost industrije proizvoda od gume i plastike na međugodišnjoj razini pala za 8,0 posto, dok je u 2012. ostvaren međugodišnji rast proizvodne aktivnosti od 0,9 posto.

Desezonirani podaci, prema kojima je proizvodnja proizvoda od plastike i gume u posljednjem tromjesečju 2015. godine bila za 2,8 posto manja u odnosu na prethodno tromjeseče, ukazuju na usporavanje rasta aktivnosti ove industrije. Dodatno, na usporavanje rasta aktivnosti ove industrije ukazuje i silazni trend kretanja proizvodne aktivnosti koji je prisutan od siječnja 2015. godine (slika 2).

Slika 2.
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2010.=100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

Usporedno s povećanjem aktivnosti tijekom 2014. i 2015. godine, u industriji proizvoda od gume i plastike rastu plaće i broj zaposlenih. Tako su 2015. godine prosječne mjesečne bruto plaće u ovoj industriji zabilježile realni rast od 0,7 posto na međugodišnjoj razini, dok je zaposlenost porasla za 6,2 posto. Unatoč povećanju, industrija proizvoda od gume i plastike i dalje ima, poslije proizvodnje odjeće, kože, industrije namještaja, prerade drva, tekstilne industrije i djelatnosti ostale prerađivačke industrije, najniže plaće u sektoru prerađivačke industrije. Prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u prosincu 2015. godine u industriji proizvoda od gume i plastike iznosila je 6.149 kuna, što je bilo za 24,6 posto ispod prosjeka gospodarstva te za 15,7 posto ispod prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije.

Za razliku od cijena na razini cjelokupne prerađivačke industrije koje su u prosincu 2015. godine u usporedbi s prosincem 2014. godine zabilježile pad od 4,9 posto, proizvođačke cijene u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda u istom su razdoblju zabilježile rast od 1,8 posto. Ovakvo je kretanje najvećim dijelom posljedica pada cijena petrokemijskih proizvoda na međunarodnom tržištu [CEFIC, 2015]. S druge strane, cijene proizvođača proizvoda od plastike i gume zabilježile su u istom razdoblju međugodišnji pad od 1,7 posto.

“ Cijene proizvođača proizvoda od plastike i gume zabilježile su u istom razdoblju međugodišnji pad od 1,7 posto.

Ukupna proizvodnost rada u prerađivačkoj industriji u razdoblju od siječnja do prosinca 2015. u usporedbi s istim razdobljem 2014. povećana je za

“Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda bilježi međugodišnji porast proizvodnosti rada od 22,1 posto, dok industrija gume i plastike bilježi pad od 1,2 posto.

4,2 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda bilježi međugodišnji porast proizvodnosti rada od 22,1 posto, dok industrija gume i plastike bilježi pad od 1,2 posto. Porast proizvodnosti rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda može se pripisati povećanju proizvodne aktivnosti, koja je praćena padom zaposlenosti tijekom istog razdoblja.

U ukupnom izvozu prerađivačke industrije ostvarenom od siječnja do prosinca 2015. godine kemijski je sektor² sudjelovao s 10,0 posto, pri čemu je industrija kemikalija i kemijskih proizvoda sudjelovala sa 7,0 posto, a prerada plastike i gume s 3,0 posto. Istovremeno je u ukupnom uvozu prerađivačke industrije kemijski sektor sudjelovao s 14,5 posto [9,8 posto industrija kemikalija i kemijskih proizvoda te 4,8 posto prerada plastike i gume]. Izvoz kemijskog sektora u 2015. godini porastao je za 13,7 posto u odnosu na 2014. godinu, a uvoz za 12,8 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda pritom bilježi brži rast uvoza od izvoza. Izvoz ove industrije bilježi međugodišnji rast od 11,3 posto, a uvoz od 13,2 posto. S druge strane, u industriji polugotovih i gotovih proizvoda od gume i plastike izvoz raste brže od uvoza. Tako je u razdoblju od siječnja do prosinca 2015. godine izvoz industrije gume i plastike na međugodišnjoj razini povećan za 19,9 posto, a uvoz za 12,2 posto. Kemijska industrija i industrija gume i plastike ovisne su o uvoznim sirovinama zbog čega konstantno bilježe vanjskotrgovinski deficit. Vanjskotrgovinski deficit proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini povećan je za 832,1 milijun kuna [relativno za 14,8 posto] u odnosu na prethodnu godinu, a proizvoda od gume i plastike za 241,5 milijuna kuna [ili relativno 7,5 posto].

² Kemijski sektor uključuje industriju kemikalija i kemijskih proizvoda i industriju proizvoda od gume i plastike.

Trendovi

“Nakon četiri godine kontinuiranog rasta cijena proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda, u 2014. godini uslijedio je njihov pad od 5,3 posto u odnosu na prethodnu godinu.

Proizvodna aktivnost industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini je po prvi put dosegla razinu iz 2008. godine. U odnosu na 2008. godinu ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini bila veća za 1,7 posto, dok je u odnosu na 2010. godinu bila veća za 5,7 posto. Međutim, povećanje proizvodnje još se nije pozitivno odrazilo na kretanje zaposlenosti (slika 3), plaća, likvidnosti i profitabilnosti sektora. Tako je u siječnju 2016. godine ova industrija zapošljavala 5.132 radnika što je 2.926 [ili 36,6 posto] radnika manje u usporedbi sa siječnjem 2008. godine, te 2.188 radnika manje u usporedbi s istim mjesecom 2010. godine. Udio industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije smanjen je s 3,3 posto, koliko je iznosio u siječnju 2008., na 2,6 posto u siječnju 2016. godine.

Tablica 2 prikazuje podatke o prosječnim mjesecnim bruto plaćama isplaćenima u ovoj industrijskoj grani od 2008. do 2015. godine (godišnji prosjeci). Prosječne bruto plaće isplaćene u 2015. godini u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bile su nominalno veće za 7,2 posto u odnosu na prosjek 2008. godine. Usporedi li se odnos plaća isplaćenih u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda i plaća isplaćenih na razini cjelokupne prerađivačke industrije tijekom razdoblja od 2008. do 2015. godine, vidljivo je kako su tijekom cijelog promatranog razdoblja plaće isplaćene u ovoj industriji bile iznad prosjeka prerađivačke industrije, no ispod državnog prosjeka. Prosječne su bruto plaće isplaćene u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda 2008. godine bile na razini od 96,3 posto državnog prosjeka, dok su 2015. godine bile na razini od 96,7 posto državnog prosjeka.

Analiza kretanja osnovnih ekonomskih pokazatelja industrije prerađe plastike i gume od 2008. do 2015. godine ukazuje na to da je ova industrijska grana bila znatno otpornija na gospodarsku krizu. Za razliku od industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, ukupna je industrijska aktivnost prerađe plastike i gume već 2012. godine dosegla razinu iz 2008. godine. Premda u 2013. godini ova industrija ponovno bilježi pad proizvodne aktivnosti

BROJ ZAPOSLENIH U INDUSTRiji POLUGOTOVIH
I GOTOVIH PROIZVODA OD GUME I PLASTIKE U
SIJEČNJU 2016. GODINE PREMAŠIO JE RAZINU IZ
SIJEČNJA 2008. GODINE.

na međugodišnjoj razini, u naredne je dvije godine uslijedilo povećanje proizvodne aktivnosti na međugodišnjoj razini. Tako se u odnosu na prethodnu godinu u 2014. godini proizvodna aktivnost ove industrije povećala za 24,4 posto, a u 2015. za 11,7 posto (slika 2). Kao rezultat opisanih kretanja, ukupna je proizvodnja industrije prerade plastike i gume u 2015. godini bila veća za 28,2 posto u odnosu na 2008. godinu, te za 43,0 posto u odnosu na 2010. godinu.

Tablica 2:

Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u Hrvatskoj, djelatnost preradivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2008.-2015.

Prosječna mjesečna bruto plaća	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Republika Hrvatska [u kunama]	7.543	7.711	7.677	7.796	7.875	7.939	7.954	8.054
Preradivačka industrija [u kunama]	6.568	6.620	6.615	6.702	6.829	6.943	7.049	7.166
Hrvatska=100	87,1	85,9	86,1	86,7	86,7	87,5	88,6	89,0
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda [u kunama]	7.265	7.179	6.944	7.253	7.301	7.394	7.617	7.786
Preradivačka industrija=100	111	108	105	108,2	106,9	106,5	108,1	108,6
Hrvatska	96,3	93,1	90,4	93,0	92,7	93,1	95,8	96,7
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike [u kunama]	5.704	5.797	5.742	5.699	5.773	5.862	6.020	6.031
Preradivačka industrija=100	86,8	87,6	86,8	85,0	84,5	84,4	85,4	84,2
Hrvatska=100	75,6	75,2	74,8	73,1	73,3	73,8	75,7	74,9

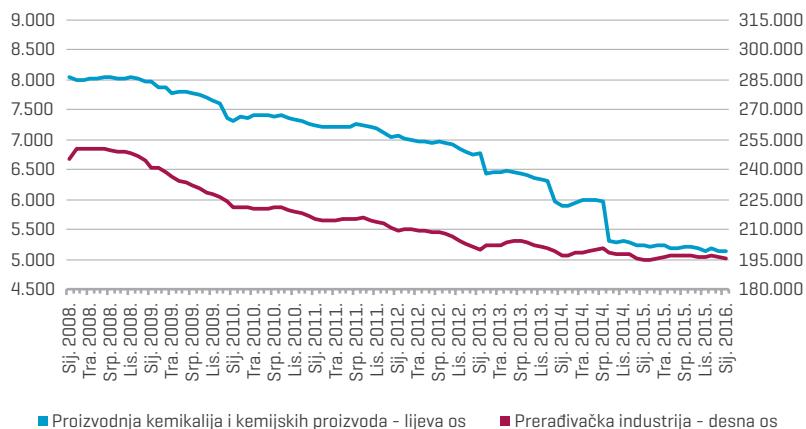
Izvor: Državni zavod za statistiku.

Broj zaposlenih u industriji polugotovih i gotovih proizvoda od gume i plastike u siječnju 2016. godine premašio je razinu iz siječnja 2008. godine (slika 4). Dok je u siječnju 2008. godine ova industrija zapošljavala 7.613 radnika, u istom mjesecu 2016. godine ona zapošljava 8.095, tj. 6,0 posto radnika više. Analizira li se kretanje broja zaposlenih u industriji gume i plastike od 2008. do 2015. godine, mogu se uočiti dva razdoblja. Prvo razdoblje, od siječnja 2008. do siječnja 2013. godine, kada je zabilježena najniža razina

zaposlenosti od 6.908 radnika, obilježava kontinuirano smanjenje broja zaposlenih. Drugo razdoblje, od veljače 2013. do siječnja 2016. godine, pak obilježava blago povećanje broja zaposlenih u ovoj industriji [slika 3]. Za razliku od industrije kemikalija i kemijskih proizvoda koja od 2008. do 2015. godine bilježi pad udjela u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije, udio industrije prerađe plastike i gume raste, i to s 3,1 posto u siječnju 2008. na 4,1 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije u siječnju ove godine.

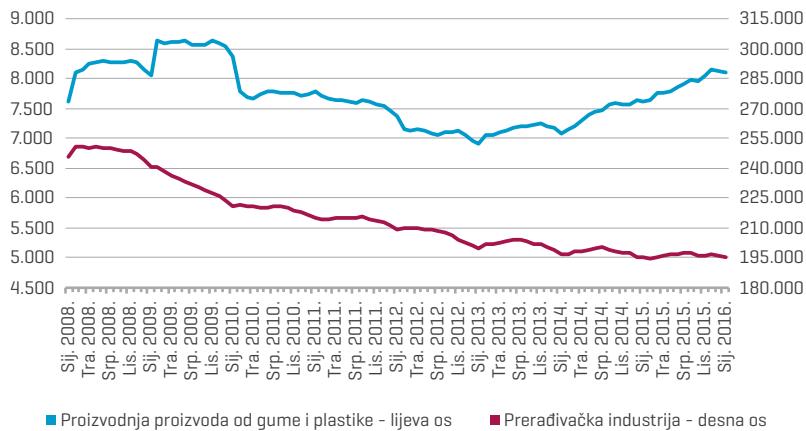
Slika 3.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, od siječnja 2008. do siječnja 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Slika 4.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja proizvoda od gume i plastike, od siječnja 2008. do siječnja 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Analizira li se kretanje prosječnih mjesecnih bruto plaća industrije prerađe plastike i gume tijekom razdoblja od 2008. do 2015. godine, može se primijetiti da je od 2012. godine uslijedilo razdoblje kontinuiranog rasta. Tako je prosječna mjesecna bruto plaća isplaćena u ovoj industriji u 2015. godini bila nominalno veća za 5,7 posto u odnosu na 2008. godinu [tablica 2]. Zanimljivo je primijetiti da je prosječna mjesecna bruto plaća isplaćena u ovoj industriji tijekom cijelog razdoblja od 2008. do 2015. godine bila

“ Nakon šestogodišnjeg razdoblja kontinuiranog smanjenja obujma vanjskotrgovinske razmjene industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, u 2015. godini uslijedio je njegov rast.

ispod prosjeka plaća u prerađivačkoj industriji i prosjeka gospodarstva, pri čemu se jaz između plaća povećava.

Nakon četiri godine kontinuiranog rasta cijena proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda, u 2014. godini uslijedio je njihov pad. Tako su cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u 2014. godini bile manje za 5,3 posto u odnosu na prethodnu godinu, dok su u 2013. godini bile veće za 0,1 posto u odnosu na 2012. godinu, u 2012. godini za 5,0 posto, a u 2011. za 7,8 posto u odnosu na prethodnu godinu.

Cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike u razdoblju od 2011. do 2013. godine također bilježe pozitivne međugodišnje stope rasta, ali u 2014. godini zabilježile su međugodišnji pad, i to od 1,4 posto. Za usporedbu, cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike u 2013. godini su zabilježile međugodišnji rast od 3,4 posto, u 2012. godini od 0,5 posto, a u 2011. od 8,1 posto.

Porast proizvodnosti rada zabilježen je u obje industrijske grane. Industriju kemikalija i kemijskih proizvoda je, nakon rasta proizvodnosti rada u visini od 2,4 posto u 2011. godini u odnosu na baznu 2010. godinu, obilježio njezin pad u 2012. godini te zatim ponovni rast u 2013. i 2014. godini. Proizvodnost rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2014. godini bila je za 26,7 posto veća u odnosu na 2010. godinu. U odnosu na baznu 2010. godinu, proizvodnost rada u industriji proizvoda od gume i plastike bila je u 2014. godini veća za 26,4 posto.

**Tablica 3.
Proizvodnost rada, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2011.-2014.**

Indeksi proizvodnosti rada [2010.=100]	2011.	2012.	2013.	2014.
Prerađivačka industrija	103,9	103,0	100,3	104,9
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	102,4	97,5	103,4	126,7
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	104,7	118,0	109,9	126,4

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

S obzirom na to da je hrvatsko tržište malo i relativno slabe kupovne moći, većina je tvrtki kemijske industrije usmjerena na međunarodnu razmjenu. Nakon šestogodišnjeg razdoblja kontinuiranog smanjenja obujma vanjskotrgovinske razmjene industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, u 2015. godini uslijedio je njegov rast. Tako je izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini bio veći za 8,3 posto u odnosu na 2008. godinu, a uvoz za 12,1 posto. Za usporedbu, u razdoblju od 2008. do 2014. godine izvoz kemikalija i kemijskih proizvoda pao je za 11,7 posto, a uvoz za 16,8 posto. Pokrivenost uvoza izvozom proizvoda kemijske industrije

2015. godine iznosila je 45,5 posto. Za usporedbu, 2008. godine iznosila je 47 posto.

Tablica 4.

Vanjskotrgovinska razmjena, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2008.-2015.

	2008.	2010.	2012.	2015.	Indeks 2015./2008.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda					
Izvoz [u mil. kuna]	4.964,3	4.820,9	4.409,2	5.377,7	108,3
Prerađivačka industrija [u %]	7,9	8,2	6,8	7,0	88,7
Uvoz [u mil. kuna]	10.553,6	10.035,8	10.094,9	8.779,8	112,1
Prerađivačka industrija [u %]	8,4	11,1	11,0	8,6	116,2
Pokrivenost uvoza izvozom [u %]	47,0	48,0	43,7	45,5	96,7
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike					
Izvoz [u mil. kuna]	1.053,9	1.050,0	1.258,2	2.335,7	221,6
Prerađivačka industrija [u %]	1,7	1,8	1,9	3,0	181,4
Uvoz [u mil. kuna]	5.118,2	4.244,1	4.661,9	5.796,0	113,2
Prerađivačka industrija [u %]	4,1	4,7	4,8	4,8	117,4
Pokrivenost uvoza izvozom [u %]	20,6	24,7	27,0	40,3	195,7

Napomena: Podaci za 2015. godinu su preliminarni.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

U proizvodnji proizvoda od gume i plastike situacija je nešto drugačija. Izvoz ove grane u 2015. godini bio je veći za 121,6 posto u odnosu na 2008. godinu, a uvoz za 13,2 posto. Brži rast izvoza od rasta uvoza doveo je do poboljšanja vanjskotrgovinske bilance ove grane i porasta pokrivenosti uvoza izvozom. Tako je pokrivenost uvoza izvozom proizvodnje proizvoda od gume i plastike porasla s 20,6 posto u 2008. na 40,3 posto u 2015. godini. Povećanje vrijednosti koeficijenta pokrivenosti uvoza izvozom u industriji proizvoda od gume i plastike ukazuje na postupno smanjivanje uvozne ovisnosti o sirovinama kao i preusmjeravanje ove industrije na inozemno tržište.

Vodeća trgovačka društva

Osnovna su obilježja poslovanja vodećih trgovackih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda tijekom 2014. godine smanjenje prihoda te poslovanje s gubitkom [tablica 5]. Ukupni prihodi deset vodećih trgovackih društava ovog sektora u 2014. godini bili su za 7,2 posto manji nego 2013. godine. Deset najvećih trgovackih društava kemijske industrije u obje promatrane godine, 2013. i 2014., kumulativno je poslovalo s gubitkom, pri čemu u 2013. godini bilježe kumulativan gubitak od 265,5 milijuna kuna, a u 2014. u visini od 296,6 milijuna kuna.

Tablica 5.
Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovackih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, 2013. i 2014.

Napomena: Obuhvat vodećih trgovackih društava: Petrokemija d.d., Saponia d.d., Adriatica Dunav d.o.o., Messer Croatia Plin d.o.o., Hempel d.o.o., Ireks Aroma d.o.o., Scott Bader d.o.o., Labud d.o.o., Chromos-Svetlost d.o.o. i Biodizel Vukovar d.o.o.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	2013.	2014.	2014./2013.
Ukupni prihodi [u mil. kuna]	4.660,2	4.325,4	92,8
Dobit prije oporezivanja [u mil. kuna]	-265,5	-296,6	111,7
Broj zaposlenih	7.434,0	7.166,0	96,4
Bruto marža [u%]	-5,7	-6,9	120,4
Profitabilnost imovine [u%]	-8,4	-9,5	113,0
Proizvodnost rada [prihod u mil. kuna po zaposlenom]	0,6	0,6	96,3
Koefficijent obrtaja ukupne imovine	1,4	1,3	94,7
Koefficijent tekuće likvidnosti	1,1	1,1	98,2
Koefficijent ukupne zaduženosti	0,6	0,6	101,9

Gubitak na razini deset najvećih trgovackih društava kemijske industrije najvećim je dijelom rezultat negativnog poslovanja društva Petrokemije d.d. Naime, Petrokemija d.d. je 2014. godinu zaključila s gubitkom od 360,7 milijuna kuna. Nakon Petrokemije slijedi Labud d.o.o. s gubitkom od 16,0 milijuna kuna te Biodizel Vukovar d.o.o. s gubitkom od 15,6 milijuna kuna. Preostalih su sedam vodećih društava ove industrije 2014. godinu zaključila s pozitivnim poslovnim rezultatom. Veće smanjenje prihoda od smanjenja zaposlenosti rezultiralo je smanjenjem proizvodnosti rada od 3,7 posto. Od deset najvećih trgovackih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, u većinskom domaćem vlasništvu su Labud d.o.o., Biodizel Vukovar d.o.o., Chromos-Svetlost d.o.o. [u stopostotnom

**UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH
DRUŠTAVA U DJELATNOSTI PROIZVODNJE
KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2014.
GODINI BILI SU ZA 7,2 POSTO MANJI NEGO 2013.
GODINE.**

privatnom vlasništvu) i kutinska Petrokemija d.d. [s 43,8 posto udjela države u vlasništvu]. Preostalih šest društava u većinskom su stranom vlasništvu. Zanimljivo je primijetiti da je u 2014. godini među deset najboljih uvršteno društvo Chromos-Svetlost d.o.o., dok je iz te skupine izašao Chromos boje i lakovi d.d.

Koefficijent tekuće likvidnosti za deset vodećih proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda iznosio je 1,1 u 2014. godini [tablica 5]. S obzirom na to da je koefficijent tekuće likvidnosti manji od 1,5, može se ocijeniti da vodeća trgovačka društva industrije kemikalija i kemijskih proizvoda imaju poteškoća u održavanju likvidnosti. Vrijednost koefficijenta zaduženosti vodećih deset trgovackih društava u kemijskoj industriji u 2014. godini [0,6] neznatno se povećala u odnosu na 2013. godinu [1,9 posto] te ukazuje na relativnu prezaduženost društava. Naime, vrijednost koefficijenta zaduženosti iznad 0,5 smatra se znakom da je trgovacko društvo relativno zaduženo.

Tablica 6.
**Deset vodećih trgovackih
društava u proizvodnji
kemikalija i kemijskih
proizvoda – odabrani
financijski pokazatelji,
2014.**

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	Ukupni prihodi [u mil. kn]	Koefficijent zaduženosti	Koefficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža
Petrokemija d.d.	2.242,2	0,77	0,75	-0,16
Saponia d.d.	698,2	0,40	1,74	0,03
Adriatica Dunav d.o.o.	191,4	0,79	1,18	0,00
Messer Croatia Plin d.o.o.	204,1	0,40	1,25	0,13
Hempel d.o.o.	189,0	0,30	1,94	0,09
Ireks Aroma d.o.o.	181,9	0,09	8,76	0,02
Scott Bader d.o.o.	181,9	0,75	1,23	0,01
Labud d.o.o.	153,5	1,26	0,59	-0,07
Chromos-Svetlost d.o.o.	143,5	0,14	6,35	0,13
Biodizel Vukovar d.o.o.	139,8	1,00	2,67	-0,11

Prema podacima Poslovne Hrvatske povećanje prihoda u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu ostvarili su Ireks Aroma d.o.o. [14,9 posto], Hempel d.o.o. [13,3 posto], Chromos-Svetlost d.o.o. [10,1 posto], Messer Croatia

“Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume u 2014. godini bili su veći za 6,8 posto od prihoda iz 2013. godine.

Plin d.o.o. [1,1 posto], Saponia d.d. [2,5 posto] i Labud d.o.o. [0,5 posto]. S druge strane, unutar analizirane skupine poduzeća smanjenje prihoda zabilježili su Biodizel Vukovar d.o.o. [20,0 posto], Adriatica Dunav d.o.o. [13,3 posto], Petrokemija d.d. [12,6 posto] i Scott Bader d.o.o. [10,9 posto].

Prema privremenim nerevidiranim finansijskim rezultatima Petrokemija d.d.³ je u 2015. godini ostvarila ukupne prihode od 2.569,5 milijuna kuna te ukupne rashode od 2.662 milijuna kuna. Na razini 2015. godine ukupni prihodi veći su za 14,6 posto u odnosu na 2014. godinu, dok su ukupni rashodi manji za 1,5 posto. U strukturi prihoda u 2015. godini prevladava izvoz koji čini 70,0 posto [1.800,0 milijuna kuna] ukupne prodaje, te koji u odnosu na 2014. godinu bilježi rast od 15,8 posto. Istovremeno prodaja na domaćem tržištu bilježi međugodišnji rast od 10,4 posto. Premda Petrokemija d.d. i u 2015. godini posluje s gubitkom, i to u visini od 92,5 milijuna kuna, u usporedbi s 2014. godinom [kada je iznosio 360,7 milijuna kuna] gubitak je značajno smanjen, što je rezultat boljeg tržišnog položaja i uravnoteženja ulazno-izlaznih cijena. Potrebno je naglasiti da na poslovne rezultate Petrokemije d.d. značajno utječe kretanje cijena mineralnih gnojiva i sirovina za njihovu proizvodnju na svjetskom tržištu, tečaj kune prema američkom dolaru i euru, te kretanje cijena poljoprivrednih proizvoda. Tako je tijekom 2015. godine došlo do značajnog rasta tečaja američkog dolara, što zbog nabavljanja prirodnog plina u cijenama utvrđenima u ovoj valutni predstavlja najznačajniji finansijski rizik u poslovanju Petrokemije d.d. Ostvarene investicije u 2015. godini iznose 53,3 milijuna kuna, što je 13,4 milijuna kuna ili 33,7 posto više nego u 2014. godini. Povećanje investicija rezultat je provedenog remonta postrojenja, koji je tretiran kao investicija.

Promotre li se finansijski pokazatelji deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, primjećuje se nastavak pozitivnih kretanja u ovom sektoru i tijekom 2014. godine [tablica 7]. U obje promatrane godine [2013. i 2014.] deset najvećih trgovačkih društava kemijske industrije kumulativno ostvaruje dobit. Pri tome je dobit u 2014. godini povećana za 39,9 posto u odnosu na 2013. godinu. Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume u 2014. godini bili su povećani za 6,8 posto na međugodišnjoj razini.

Brži rast prihoda od rasta zaposlenosti [za 9,2 posto] rezultirao je povećanjem proizvodnosti rada od 2,5 posto. U usporedbi s vodećim proizvođačima kemikalija i kemijskih proizvoda, vodeća trgovačka društva u proizvodnji plastike i gume obilježava veća likvidnost tijekom 2014. godine. Koeficijent tekuće likvidnosti, koji mjeri sposobnost podmirivanja kratkoročnih obveza, za deset vodećih proizvođača plastike i gume iznosio je 1,6 u 2014. te 1,4 u

³ Podaci su preuzeti iz Godišnjeg izvješća Petrokemije d.d. za 2015. godinu [nerevidiranog], <http://www.petrokemija.hr/portals/0/Financije/IzvjescePetrokemija2015gNR.pdf>.

2013. godini. Premda su vodeća poduzeća u djelatnosti proizvodnje plastike i gume suočena s relativno visokom zaduženosti, njihova zaduženost mjerena koeficijentom ukupne zaduženosti se u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu smanjila za 11,0 posto. Istovremeno, koeficijent obrtaja ukupne imovine povećao se za 2,2 posto.

Tablica 7.

Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovачkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, 2013. i 2014.

Napomena: Obuhvat vodećih trgovачkih društava: Gumiimpex-GRP d.d., Bomark Pak d.o.o., Muraplast d.o.o., Sipro d.o.o., Alpla d.o.o., Telur d.o.o., Aquaestil plus d.o.o., Vargon d.o.o., Stražaplastika d.d. i Šestan-Busch d.o.o.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	2013.	2014.	2014./2013.
Ukupni prihodi [u mil. kuna]	1.490	1.592	106,8
Dobit prije oporezivanja [u mil. kuna]	88,3	123,5	139,9
Broj zaposlenih	1.280	1.334	104,2
Bruto marža [u%]	5,9	7,8	130,9
Profitabilnost imovine [u%]	8,0	2,5	30,7
Proizvodnost rada [prihod u mil. kuna po zaposlenom]	1,16	1,19	102,5
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,4	1,5	102,2
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,4	1,6	115,1
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,7	0,6	89,0

S obzirom na vrijednost koeficijenta likvidnosti, najveću likvidnost u 2014. godini bilježi Stražaplastika d.d., zatim slijede Vargon d.o.o., Gumiimpex-GRP d.d., Bomark Pak d.o.o. i Muraplast d.o.o. Zanimljivo je primjetiti kako je svih deset vodećih trgovачkih društava proizvođača plastike i gume 2014. godinu zaključilo s pozitivnim poslovnim rezultatom. Pri tome su povećanje prihoda u 2014. godini na međugodišnjoj razini ostvarili Bomark Pak d.o.o. [43,0 posto], Šestan-Busch d.o.o. [41,8 posto], Stražaplastika d.d. [14,6 posto], Aquaestil plus d.o.o. [8,9 posto], Muraplast d.o.o. [6,8 posto], Vargon d.o.o. [3,2 posto] i Gumiimpex-GRP d.d. [0,5 posto]. Istovremeno su smanjenje prihoda zabilježili Alpla d.o.o. [15,1 posto], Telur d.o.o. [10,1 posto] i Sipro d.o.o. [1,2 posto].

Tablica 8.

Deset vodećih trgovачkih društava u proizvodnji plastike i gume – odabrani financijski pokazatelji, 2014.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	Ukupni prihodi [u mil. kn]	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža
Gumiimpex-GRP d.d.	341,3	1,0	1,6	0,12
Bomark Pak d.o.o.	249,0	0,6	1,5	0,03
Muraplast d.o.o.	227,0	0,5	1,5	0,08
Sipro d.o.o.	144,8	0,6	1,2	0,03
Alpla d.o.o.	130,1	0,4	1,4	0,07
Telur d.o.o.	114,8	0,7	1,1	0,05
Aquaestil plus d.o.o.	108,3	0,6	1,3	0,03
Vargon d.o.o.	101,9	0,8	2,8	0,00
Stražaplastika d.d.	88,6	0,5	4,3	0,01
Šestan-Busch d.o.o.	86,4	0,2	1,1	0,36

Izvještaj sa Zagrebačke burze

“Sektor proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda čini 0,3 posto ukupne tržišne kapitalizacije te 0,5 posto ukupnog prometa ostvarenog na Zagrebačkoj burzi 2015. godine.

Na Zagrebačku burzu uvrštena su tri trgovačka društva iz djelatnosti industrije kemikalija i kemijskih proizvoda. Od vodećih deset proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda na Zagrebačku burzu uvrštene su Petrokemija d.d. i Saponia d.d. Pored njih uvršteno je i trgovačko društvo Chromos boje i lakovi d.d. S druge strane, na Zagrebačku burzu nije uvršteno niti jedno društvo iz djelatnosti proizvodnje plastike i gume. U sastavu burzovnog indeksa Zagrebačke burze CROBEX nalazi se samo kutinska Petrokemija d.d. [s težinom u indeksu od 0,29 posto].

Kako bi se olakšalo praćenje tržišnih trendova i donošenje investicijskih odluka, od 22. veljače 2013. godine na Zagrebačku burzu uvedeni su sektorski indeksi, koji su inače uobičajeni na velikim svjetskim burzama. Jedan od sektorskih indeksa je CROBEXindustrija kojim se prate prinosi i rizici u sektoru industrijske proizvodnje. Radi se o cjenovnom indeksu, a uvjet za uvrštenje u indeks je najmanje 70 posto dana trgovanja, dok je broj sastavnica neograničen [pri čemu svaka sastavnica ima jednaku težinu u indeksu]. Bazni datum je 21. veljače 2013., a bazna vrijednost je 1.000. U sastavu ovog indeksa su trenutno dionice tvrtki: AD Plastik d.d., Đuro Đaković Holding d.d., Ericsson Nikola Tesla d.d., INA d.d., Končar - Elektroindustrija d.d., Petrokemija d.d., RIZ-odašiljači d.d. i Varteks d.d. Trgovinsku statistiku za 2015. godinu obilježila je korekcija indeksa CROBEX koji je smanjen za 3,2 posto, dok indeks CROBEXindustrija bilježi povećanje od 6 posto.

Prema izvještaju o pregledu trgovine na Zagrebačkoj burzi u 2015. godini sektor proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda čini 0,3 posto ukupne tržišne kapitalizacije te 0,5 posto ukupnog prometa ostvarenog na Zagrebačkoj burzi. S druge strane, sektor proizvodnje proizvoda od gume i plastike te proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda u tržišnoj kapitalizaciji sudjeluje s 0,2 posto, a u ukupnom prometu ostvarenom na Zagrebačkoj burzi 0,04 posto.

Kemijski sektor na razini EU-28 u 2015. godini⁴

“Cijene proizvođača kemijskih proizvoda na razini EU-a u 2015. godini pale su za 4,7 posto u odnosu na 2014. godinu.

Ukupna proizvodnja kemijskog sektora na razini Europske unije u 2015. godini zabilježila je međugodišnji rast od 0,3 posto [CEFIC, 2016]. Blago povećanje proizvodne aktivnosti kemijske industrije s jedne je strane posljedica pada proizvodnje petrokemijske industrije (od 2,6 posto u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu) i proizvodnje kemijskih proizvoda za široku potrošnju [1,6 posto], te s druge strane međugodišnjeg povećanja proizvodne aktivnosti industrije specijalnih i finih kemikalija [4,3 posto], industrije polimera [2,0 posto] i industrije osnovnih anorganskih kemikalija [1,4 posto].

Cijene proizvođača kemijskih proizvoda na razini EU-a u 2015. godini pale su za 4,7 posto u odnosu na 2014. godinu. U zadnjem tromjesečju 2015. godine cijene su pale za 5,1 posto na međugodišnjoj razini. Pri tome najsnažniji pad bilježe cijene proizvođača petrokemijskih proizvoda [13,4 posto]. Cijene proizvođača proizvoda od plastike u zadnjem tromjesečju 2015. godine bile su niže za 3,6 posto u odnosu na isto razdoblje 2014. godine, a cijene proizvođača specijalnih i finih kemikalija za 0,7 posto.

Kemijski sektor jedan je od međunarodno najkonkurentnijih i najuspješnijih sektora Europske unije. Sektor kemijske industrije konstantno ostvaruje trgovinski višak u robnoj razmjeni Europske unije sa svijetom i tako daje značajan doprinos ukupnom trgovinskom višku ostvarenom na razini EU-28 [slika 5]. Ovaj sektor je na razini EU-28 tijekom prvi deset mjeseci 2015. godine ostvario vanjskotrgovinski deficit robne razmjene u visini od 38,4 milijardi eura. Pozitivna vanjskotrgovinska razmjena zabilježena je s Rusijom, Turskom, Švicarskom, SAD-om i azijskim zemljama (izuzev Kine i Japana).

Među zemljama članicama Europske unije vodeći proizvođač u kemijskoj industriji je Njemačka. Slijede Francuska, Nizozemska i Italija. Ove četiri zemlje čine 62,6 posto ukupnog prometa kemijskog sektora Europske unije.

⁴ Preuzeto iz izvještaja kojeg objavljuje Europsko udruženje kemijske industrije CEFIC, <http://fr.zone-secure.net/13451/106811/>.

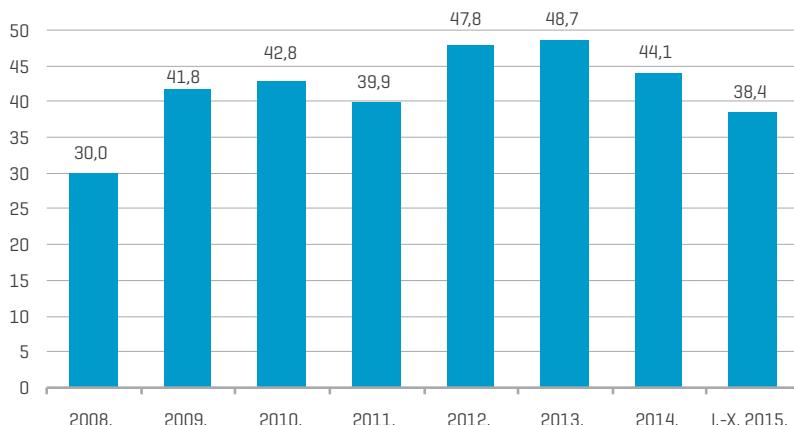
**KEMIJSKI SEKTOR JE NA RAZINI EU-28 TIJEKOM
PRVIH DESET MJESECI 2015. GODINE OSTVARIO
VANJSKOTRGOVINSKI SUFICIT ROBNE RAZMJENE U
VISINI OD 38,4 MILIJARDI EURA.**

Pridodaju li im se Ujedinjeno Kraljevstvo, Španjolska i Belgija, vidljivo je kako se čak 83,6 posto ukupnog prometa kemijskog sektora EU-28 ostvaruje u samo sedam zemalja. Preostala 21 članica EU-a u ukupnom prometu kemijskog sektora sudjeluje sa 16,4 posto.

Slika 5.
**Kemijski sektor –
vanjskotrgovinski suficit
robne razmjene EU-28 [u
mlrd. EUR], 2008.-2015.
(od siječnja do listopada)**

Napomena: Kemijski sektor obuhvaća industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

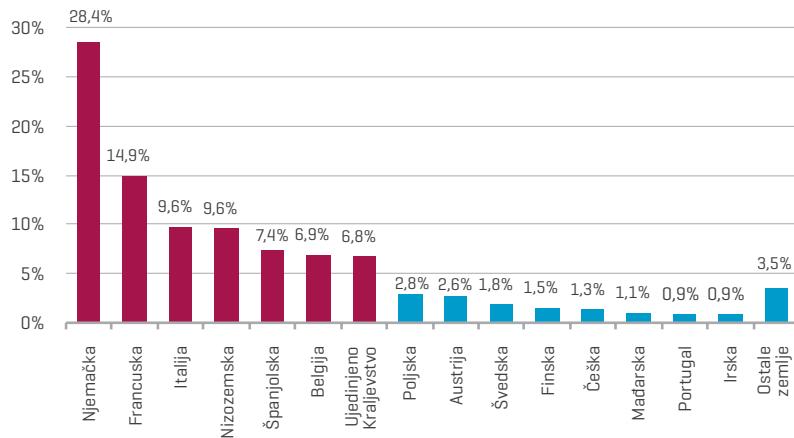
Izvor: Izračun autorice prema podacima CEFIC-a.

Slika 6.
**Promet kemijskog
sektora po zemljama
EU-28, u %, 2013.**

Napomena: Kemijski sektor obuhvaća industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

Izvor: Izračun autorice prema podacima CEFIC-a.

Zaključak i očekivanja

“Prema podacima Poslovne Hrvatske poslovni subjekti u kemijskoj industriji čine čak 7,6 posto poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji.

Nakon što je gospodarska kriza snažno pogodila kemijsku industriju u Hrvatskoj, prvenstveno zbog pada potražnje za njenim proizvodima u vrlo važnim potrošačkim sektorima (automobilskoj industriji, građevinarstvu, proizvodnji strojeva i alata, tekstilnoj industriji, elektronskoj i električnoj industriji), u posljednje dvije godine vidljive su naznake oporavka ovog sektora. Proizvodna aktivnost industrije kemikalija i kemijskih proizvoda je u 2015. godini po prvi put dosegla razinu iz 2008. godine, dok industrijia proizvoda od gume i plastike već dvije godine zaredom bilježi pozitivne međugodišnje stope rasta. Povećanje proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda još se nije pozitivno odrazilo na kretanje zaposlenosti sektora, tako da je udio industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije smanjen s 3,3 posto, koliko je iznosio u siječnju 2008., na 2,6 posto u siječnju 2016. godine. S druge strane, broj zaposlenih u industriji proizvoda od gume i plastike u 2015. godini premašio je razinu iz 2008. godine. Nakon šestogodišnjeg razdoblja kontinuiranog smanjenja obujma vanjskotrgovinske razmjene, industrija kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini bilježi povećanje i izvoza i uvoza. Tako je izvoz ovoga sektora u 2015. godini bio veći za 8,3 posto u odnosu na 2008. godinu, a uvoz za 12,1 posto. Pozitivna kretanja vanjskotrgovinske razmjene industrije plastike i gume prisutna su od 2012. godine. Brži rast izvoza od uvoza ove industrije doveo je do poboljšanja vanjskotrgovinske bilance i porasta pokrivenosti uvoza izvozom, što upućuje na postupno preusmjeravanje ove industrije na inozemno tržište.

Doprinos sektora kemijske industrije gospodarstvu vidljiv je i u podacima o bruto dodanoj vrijednosti (BDV-u), zaposlenosti i broju aktivnih poslovnih subjekata. Udio sektora kemijske industrije u BDV-u prerađivačke industrije 2013. godine iznosio je 7,3 posto, pri čemu je udio industrije kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u BDV-u prerađivačke industrije iznosio 3,4 posto, a udio industrije gume i plastike 3,9 posto. Ukupan broj zaposlenih u sektoru kemijske industrije u siječnju 2016. godine iznosi 13.227 ili 6,7 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije. Prema podacima Poslovne Hrvatske poslovni subjekti u kemijskoj industriji čine čak 7,6 posto poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji. Pri tome je u

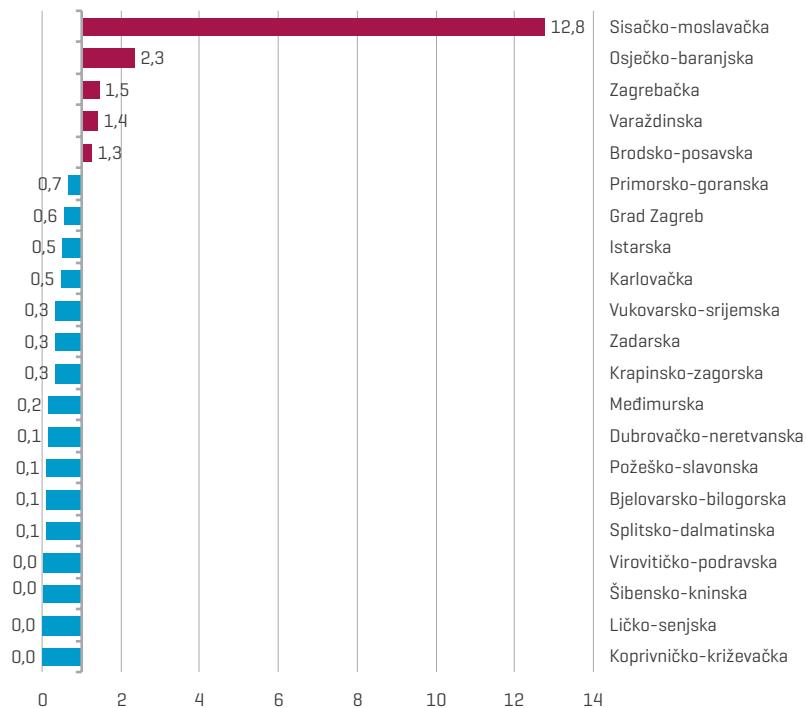
industriji kemikalija i kemijskih proizvoda aktivno više od 300 registriranih poslovnih subjekata [od čega 306 trgovачkih društava i 49 obrta], što je 1,8 posto tvrtki u prerađivačkoj industriji. Istovremeno u industriji gume i plastike aktivno je više od 1.000 registriranih poslovnih subjekata [od čega 681 trgovacko društvo i 437 obrta], što je 5,8 posto tvrtki u prerađivačkoj industriji.

Zanimljivo je analizirati specijalizaciju županija u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnji proizvoda od gume i plastike. Kao mjeru razine specijalizacije korišten je indeks specijalizacije gospodarske strukture kojim se u odnos stavlja udio djelatnosti [mjerjen udjelom zaposlenih te djelatnosti u ukupnoj zaposlenosti] u ukupnom gospodarstvu županije i nacionalni prosjek. Vrijednost indeksa specijalizacije veća od jedan znači da određena županija ima viši stupanj specijalizacije u određenoj djelatnosti u odnosu na nacionalni prosjek⁵. Rang županija prema razini specijalizacije u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda prikazan je na slici 7.

Visoku specijalizaciju u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda ima tek pet županija. Najvišu specijalizaciju bilježe Sisačko-moslavačka [12,8 puta veća od državnog prosjeka] i Osječko-baranjska županija [2,3]. Zatim slijede Zagrebačka [1,46], Varaždinska [1,42] i Brodsko-posavska županija [1,25].

**Slika 7.
Specijalizacija županija
u djelatnosti proizvodnje
kemikalija i kemijskih
proizvoda, 2013.**

Izvor: Državni zavod za statistiku.

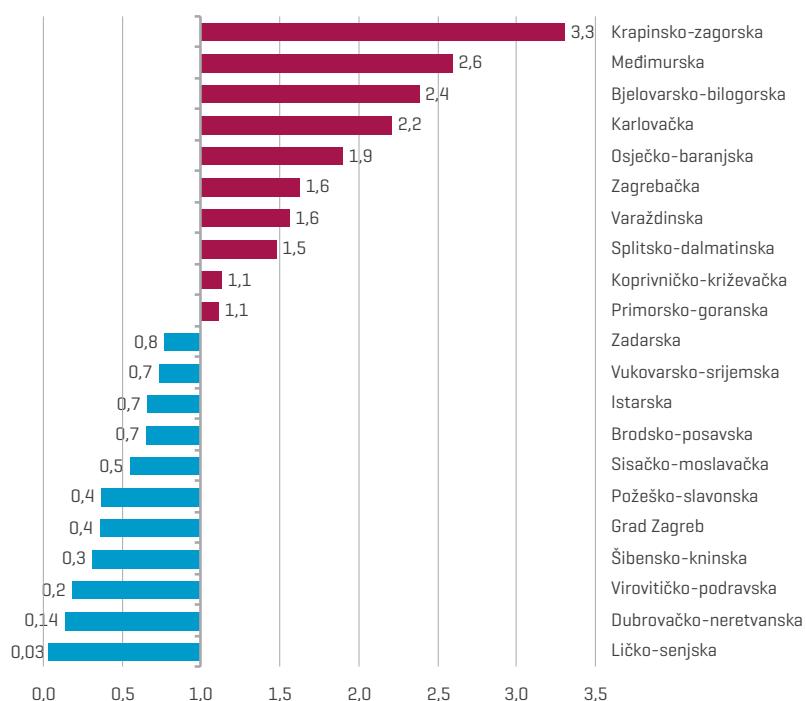

⁵ Zaposleni u pravnim osobama u 2013. godini [Državni zavod za statistiku].

Slika 8 prikazuje rang županija prema razini specijalizacije u proizvodnji proizvoda od gume i plastike. Najvišu specijalizaciju u proizvodnji proizvoda od gume i plastike bilježe Krapinsko-zagorska [3,3 puta veća u odnosu na nacionalni prosjek], Međimurska i Bjelovarsko-bilogorska županija. Zatim slijede Karlovačka, Osječko-baranjska, Zagrebačka, Varaždinska i Splitsko-dalmatinska županija. Najnižu razinu specijalizacije u proizvodnji proizvoda od gume i plastike bilježe Ličko-senjska [0,03] i Dubrovačko-neretvanska županija [0,14].

Slika 8.
**Specijalizacija županija
u djelatnosti proizvodnje
proizvoda od gume i
plastike, 2013.**

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Literatura:

CEFIC, 2014, *The European Chemical Industry Facts & Figures*, http://fr.zone-secure.net/13451/106811/publication/contents/templates/Cefic_F_and_F_2014-Full_report Blanc_150dpi.pdf [pristupljeno 10. ožujka 2016.].

CEFIC, 2016, *Chemicals Trends Report 2015*, <http://www.cefic.org/Documents/Chemical%20Trends%20Report/February.2016.Monthly-Cefic-Chemicals-Trend-Report.pdf> [pristupljeno 10. ožujka 2016.].

Ekonomski institut, Zagreb, 2007, *Analiza dosadašnjeg razvijanja i stanja kemijske industrije (Potpodručja DG i DH) u EU-u i Republici Hrvatskoj*, Zagreb: Ekonomski institut, Zagreb.

Godišnje izvješće Petrokemije d.d. za 2015. godinu [nekonsolidirano, nerevidirano], <http://www.petrokemija.hr/portals/0/Financije/IzvjescePetrokemija2015gNR.pdf> [pristupljeno 3. ožujka 2016.].

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J.F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200, Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Maruška Vizek, v.d. ravnateljica

Glavni urednik

Goran Buturac

Autorica analize

Ivana Rašić Bakarić

Izvršna urednica

Doris Baničević

Lektura

Doris Baničević

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Napomena: *Sektorska analiza* autorskoga je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza Trgovina na malo izlazi u travnju 2016.